

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Věry Sýkorové a soudkyň JUDr. Ivany Hesové a JUDr. Aleny Bílkové ve věci

žalobkyně: **ESSAY PREMIUM s.r.o.**, IČO 24130656
sídlem Zvolenská 3130/2, 141 00 Praha 4
zastoupená advokátem Mgr. Jakubem Kratochvílem
sídlem Dobrovského 1303/13, 170 00 Praha 7

proti

žalované: **Allianz pojišťovna, a.s.**, IČO 47115971
sídlem Ke Štvanici 656/3, 186 00 Praha 8

o zaplacení 66 395 Kč s příslušenstvím

k odvolání žalobkyně proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 6. května 2020, č. j. 10C 4/2020-92,

takto:

Rozsudek soudu prvního stupně **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Obvodní soud pro Prahu 8, dále jen soud prvního stupně, rozsudkem ze dne 6. 5. 2020, č. j. 10C 4/2020-92, zamítl žalobní návrh, aby žalovaná žalobkyni zaplatila 66 395 Kč s úrokem z prodlení od 1. 9. 2019 (výrok I.) a plně úspěšně žalované přiznal náhradu nákladů řízení ve výši 900 Kč (výrok II.).
2. Řízení v této právní věci bylo zahájeno dne 5. 9. 2019. Žalobkyně uplatnila nárok na zaplacení žalované částky na podkladě tvrzení, že má právo na plnění z pojištění odpovědnosti provozu vozidla Mercedes Benz, reg. zn. xxx, pojištěného u žalované, protože dne 8. 9. 2015 řidič Karel T. provozem označeného vozidla způsobil škodu na její stavbě, na čerpací stanici. Škodu vyčíslila na 66 395 Kč, neboť takovou částku zaplatila za opravu přestřešení čerpací stanice. Nárok uplatnila ve smyslu ust. § 9 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, proti pojistiteli. Vznik škody nahlásila žalované telefonicky dne 14. 9. 2015, výši škody

doložila dne 23. 1. 2017, šetření pojistné události neprodložovala, dala žalované potřebné kontaktní údaje a nabídla svědecké výpovědi osob přítomných u nehody.

3. Žalovaná byla, pokud jde o šetření pojistné události, velmi liknavá, v podstatě poslala pouze jeden dopis pojistníkovi. Obranu žalované námitkou promlčení považuje žalobkyně za nemravnou a zneužívající právo na úkor žalobkyně, která marné uplynutí promlčecí doby nezavinila. Ze strany žalované jde zjevně o účelové využití změny dosavadní ustálené judikatury v průběhu řízení, k čemuž se vyjádřil Ústavní soud České republiky v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 3/10 ze dne 5. 9. 2012. Doposud bylo v případě pojistných událostí obecně přijímaným pravidlem pro učení promlčecí lhůty, tzv. pravidlo 4 let, což ostatně žalovaná uvádí (uváděla) na svých webových stránkách v sekci „Nejčastější dotazy“. O ustanovení § 635 odst. 2 o. z. není (nebylo) na stránkách žalované ani slovo. Ke změně výkladu promlčení došlo až rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2019, sp. zn. 25Cdo 1976/2019 (vydáno 4 měsíce po zahájení tohoto řízení). Nadto žalovaná ještě v dopise žalobkyni ze dne 11. 1. 2019 (tedy v době, kdy uplatněný nárok měl být podle její pozdější námitky čtyři měsíce promlčen), informovala žalobkyni, že k uvedenému datu ukončila šetření pojistné události, plnit nehodlá, nicméně pokud by žalobkyně doložila nové skutečnosti, je připravena svůj negativní závěr přehodnotit.
4. Žalovaná navrhl, aby žaloba byla zamítnuta a na svoji obranu již při prvním úkonu ve věci vznesla námitku promlčení uplatněného nároku, kterou odůvodnila. Dále uvedla, že žalobkyně řádně nedoložila uplatněný nárok.
5. Soud prvního stupně vzhledem k obraně žalované námitkou promlčení uplatněného práva (nároku), musel nejprve soustředit pozornost na zjištění skutečností rozhodných pro posouzení této námitky, což učinil a v odůvodnění rozsudku stručně a jasně vyložil, které skutečnosti vzal za prokázané a o které důkazy svá skutková zjištění opřel; odvolací soud na odůvodnění rozsudku odkazuje a relevantní skutková zjištění níže stručně opakuje.
6. Zjištěný skutkový stav věci soud prvního stupně právně posoudil podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dále jen o. z., aplikovaná ustanovení zákona v odůvodnění rozsudku citoval, odkázal na příslušnou judikaturu Nejvyššího soudu a dospěl k závěru, že námitka promlčení je důvodná, neboť uplynula zákonem stanovená promlčecí doba a žalobkyně v průběhu promlčecí doby u soudu své právo nevykonala; důvodné vznesení námitky promlčení má za následek, že soud nemůže oprávněné osobě právo (nárok) přiznat, aniž by zkoumal, zda předpoklady odpovědnosti za škodu byly splněny. Uplatněný nárok se promlčel marným uplynutím promlčecí doby, která podle ustanovení § 626 o. z. započala dne 9. 9. 2016 (tj. jeden rok od pojistné události, k níž došlo dne 8. 9. 2015) a uplynula dnem 8. 9. 2019. Současně však běžela subjektivní promlčecí lhůta poškozeného na náhradu škody přímo po škůdci, která započala následující den poté, co se žalobkyně jako poškozená dozvěděla o škodě a osobě za ni odpovědné (přičemž soud prvního stupně vzal za prokázané, že žalobkyně takovou vědomost nabyla nejpozději dne 14. 9. 2015, kdy škodu nahlásila žalované pojišťovně), a uplynula nejpozději 14. 9. 2018, tj. uplynutím tříleté promlčecí doby podle § 629 odst. 1 o. z. V souladu s ustanovením § 635 odst. 2 o. z. se pak právo na pojistné plnění z pojištění odpovědnosti promlčelo nejpozději dnem 14. 9. 2018, a to právě promlčením práva na náhradu škody, na kterou se pojištění vztahuje. Jestliže žalobkyně uplatnila svůj nárok u soudu až dne 5. 9. 2019, učinila tak po marném uplynutí promlčecí doby.

Namítala-li žalobkyně, že obrana námitkou promlčení je v rozporu s dobrými mravy, pak k tomu soud prvního stupně uvedl, že v projednávané věci k promlčení práva (nároku) došlo výhradně jedním, resp. opomenutím, žalobkyně, nikoliv jedním žalované.

Z provedených důkazů nevyplývá, že by žalovaná šetření události jakkoliv protahovala účelovými požadavky na doplnění dalších důkazů. Poukázala pouze na nekompletnost dokladů, a to záznamu o dopravní nehodě, na jehož základě by mohla učinit závěr o odpovědnosti pojistníka za vzniklou škodu. Tento postup ostatně odpovídal § 9 zák. č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, protože poškozený při uplatnění nároku je povinen předložit společný záznam o dopravní nehodě, jedná-li se o nehodu nepodléhající oznámení Policii ČR. V korespondenci adresované žalobkyni žalovaná neuvedla, že by promlčecí doba v tomto konkrétním případě byla čtyřletá. Jestliže žalobkyně měla za to, že žalovaná je nečinná, mohla nárok u soudu uplatnit dříve. Ani skutečnost, že žalovaná námitku promlčení neuplatnila v dopise ze dne 11. 1. 2019, ač nárok již byl podle jejího pozdějšího tvrzení v té době promlčen, nelze považovat za nemravné jednání, neboť uplatnění námítky promlčení je právo nikoli povinností. K závěru, že by žalovaná cíleně uváděla své klienty či poškozené v omyl ohledně délky promlčecí lhůty, nelze dospět ani na podkladě informací zveřejněných na webových stránkách žalované v sekci „Nejčastěji dotazy“. Zde pouze v části „Lhůty pro uplatnění práva na pojistné plnění“ citovala znění ustanovení § 626 o. z. a § 629 odst. 1 o. z.

Argumentaci žalobkyně odkazem na rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3/10 ze dne 5. 9. 2012 považuje soud v dané věci za nepřiléhavou, neboť uvedený nálezný se týká otázky nejednotné interpretace promlčitelnosti či nepromlčitelnosti práva, která se v čase natolik proměňovala, že během několika let orgán sjednocující judikaturu obecných soudů dospěl k oběma pólovým závěrům, což ale není tento případ. Žádné rozhodnutí Nejvyššího soudu, které by po přijetí zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, řešilo problematiku vztahu § 626 o. z. a § 635 odst. 2 o. z. odlišným způsobem, než jak je uvedeno v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 25Cdo 1976/2019 ze dne 28. 11. 2019, neexistuje.

Soud prvního stupně žalobní návrh zamítl. O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 142 odst. 1 občanského soudního řádu, dále o. s. ř., a plně úspěšné žalované přiznal náklady řízení podle § 151 odst. 3 o. s. ř.

7. Žalobkyně napadla rozsudek soudu prvního stupně včasným a přípustným odvoláním. Namítá, že soud prvního stupně dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním a jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Žalobkyně je předně toho názoru, že žalovaná ve věci žádné šetření neprováděla, jediné, co učinila, bylo kontaktování obchodní společnosti, u které bylo pojištěné vozidlo. Soud prvního stupně zmínil § 9 zákona č. 168/1999 Sb., nicméně žalovaná šetření neprovedla. Žalobkyně má za to, že i bez doložení bezvadného záznamu o dopravní nehodě, mohla žalovaná nehodu řádně prošetřit. Žalobkyně počítala se čtyřletou promlčecí dobou a domnívá se, že i žalovaná měla za to, že promlčecí doba je čtyřletá. K posouzení otázky dobrých mravů při vznesení námítky promlčení poukazuje žalobkyně na skutečnost, že ke dni 28. 1. 2020 bylo stále na webových stránkách žalované uvedeno, že promlčecí lhůta je čtyřletá, že se postupuje podle ust. § 626 a § 629 občanského zákoníku. Mluví-li soud prvního stupně v této souvislosti o tom, že se jednalo o pouhý odkaz na uvedená ustanovení zákona, pak podle žalobkyně jde o prázdný závěr, neboť o uplatnění § 635 odst. 2 občanského zákoníku v dané souvislosti nebylo ani po vydání judikatury Nejvyššího soudu na webových stránkách žalované ani slovo. K tomu žalobkyně doplňuje, že ještě připsím ze dne 11. 1. 2012, tedy skoro 4 měsíce poté, co měl být nárok promlčen, žalovaná informovala žalobkyni, že ukončila šetření pojistné události a pokud žalobkyně doloží nové skutečnosti, tak svůj zamítavý závěr přehodnotí, to vše přesto, že nárok byl údajně promlčen již ke dni 15. 9. 2018. Právě v tom spatřuje žalobkyně rozpor s dobrými mravy, neboť žalovaná se po celou dobu chovala a dávala veřejnosti najevo, že promlčecí doba je čtyřletá. Teprve po vydání rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 25Cdo 1976/2019,

se žalovaná začala chovat jinak a účelově využila tohoto rozhodnutí. Žalobkyně nesouhlasí s názorem soudu prvního stupně, že rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3/10, nelze na danou věc aplikovat. Žalobkyni je známo, že například Krajský soud v Plzni vzal předmětnou promlčecí dobu jako čtyřletou (srov. rozhodnutí Krajského soudu v Plzni, sp. zn. 10Co 24/2018). Nad rámec uvedeného žalobkyně dodává, že začátek a běh promlčecí lhůty je třeba v případě pojistné události posuzovat v souladu s rozhodnutími Nejvyššího soudu, sp. zn. 25Cdo 346/2013 a sp. zn. 25Cdo 1463/2014, a soud prvního stupně měl vyžádat od žalované pojistnou smlouvu a smluvní podmínky, což neučinil. Žalobkyně navrhl, aby odvolací soud odvoláním napadený rozsudek zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

8. Žalovaná se k odvolání písemně vyjádřila a navrhl, aby rozsudek soudu prvního stupně byl jako věcně správný potvrzen.
9. Odvolací soud přezkoumal postupem podle ust. § 212, § 212a, § 214 odst. 1 o. s. ř., rozsudek soudu prvního stupně, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, věc projednal při jednání a posléze dospěl k závěru, že jsou podmínky pro zrušení napadeného rozsudku.
10. Vady řízení, k nimž odvolací soud u přípustného odvolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 212a odst. 5 o. s. ř.), odvolací soud neshledal.
11. Smyslem institutu promlčení je motivovat poškozeného ke včasnému výkonu subjektivních občanských práv. Občanský zákoník obsahuje úpravu promlčení, která se týká zejména počátku a délky lhůt; základním předpokladem promlčení je okolnost, že poškozený své právo nevykonal (neuplatnil) ve stanovené lhůtě žalobou podanou proti odpovědnému subjektu u soudu.
12. Správný je závěr soudu prvního stupně, že žalobkyně nárok uplatnila po uplynutí promlčecí doby, potud odvolací soud sdílí skutková zjištění a právní posouzení soudu prvního stupně.
13. Odvolací soud z iniciativy odvolání žalobkyně řešil otázku, zda žalovanou uplatněná námitka promlčení práva má zneužívající povahu (ust. § 8 o. z.), jinak řečeno, zda je v rozporu s dobrými mravy. Za přílehlavou lze nadále považovat judikaturu k výkladu ust. § 3 odst. 1 zák. č. 40/1964, občanský zákoník, zákona účinného do 31. 12. 2013.
14. Podle § 8 o. z.: „*Zjevné zneužití práva nepožívá právní ochrany.*“
15. Ústavní soud opakovaně posuzoval vztah dobrých mravů a obrany námitkou promlčení, přičemž dovodil, že ustanovení § 3 občanského zákoníku, podle něhož výkon práv nesmí být v rozporu s dobrými mravy, platí i pro výkon práva vznést námitku promlčení (srov. např. nálezy sp. zn. II. ÚS 309/95, sp. zn. II. ÚS 3168/09). V nálezu sp. zn. I. ÚS 643/04 pak Ústavní soud dospěl k závěru, že vznesení námitky promlčení zásadně dobrým mravům neodporuje; mohou však nastat situace, kdy uplatnění této námitky je výrazem zneužití práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí doby nezavinil a vůči němuž by za takové situace zánik nároku v důsledku uplynutí promlčecí doby byl nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil.
16. Nejvyšší soud přijal výklad, že dobrým mravům zásadně neodporuje, namítá-li někdo promlčení práva uplatňovaného vůči němu, neboť institut promlčení přispívající k jistotě v právních vztazích je institutem zákonným a tedy použitelným ve vztahu k jakémukoliv právu, které se podle zákona promlčuje. Uplatnění námitky promlčení by se přičilo dobrým mravům jen v těch výjimečných případech, kdy by bylo výrazem zneužití tohoto práva na úkor účastníka,

který marné uplynutí promlčecí doby nezavinil, a vůči němuž by za takové situace zánik nároku na plnění v důsledku uplynutí promlčecí doby byl nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil. Tyto okolnosti by přitom musely být naplněny v natolik výjimečné intenzitě, aby byl odůvodněn tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odeprání práva uplatnit námitku promlčení (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25Cdo 1839/2000, usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21Cdo 740/2009, usnesení sp. zn. 33Cdo 1600/2015).

17. Odvolací soud vyšel ze zjištění, že žalobkyně uplatnila právo (nárok) po marném uplynutí promlčecí doby, nicméně tato okolnost nemá původ jen ve sféře žalobkyně.

Z provedených důkazů vyplynulo, že žalovaná šetření ukončila až po uplynutí promlčecí doby, neprovedla ani důkazní návrhy žalobkyně, ani jiné účelné úkony, které by mohly přispět k objasnění věci, jinak řečeno, řádné šetření neprovedla. V dopise ze dne 11. 1. 2019 žalobkyni sdělila, že je ochotna přehodnotit svůj odmítavý závěr, jestliže žalobkyně doloží nové skutečnosti. Nebylo by spravedlivé vytýkat žalobkyni, že nesdělila žalované informace o řidiči vozidla, které bez spolupráce žalované ani dost dobře zjistit nemohla.

Na výzvu odvolacího soudu ve smyslu ust. § 118a odst. 1 a 3 ve spojení s ust. § 211 o. s. ř. žalobkyně doplnila svá skutková tvrzení a uvedla, že od 23. 1. 2017 se žalovanou rozsáhle komunikovala a k důkazu navrhla důkaz výpovědi svědkyň. V reakci na to žalovaná připustila, že od 27. 1. 2017 s ní žalobkyně prostřednictvím zástupců komunikovala tak, jak tvrdila při jednání odvolacího soudu, a v této souvislosti navrhla, aby žalobkyni k důkazu navržené svědkyně nebyly slyšeny, protože tvrzení žalobkyně nepovažuje za sporné (odvolací soud z popsaného důvodu předvolané svědkyně odvolal a navržený důkaz neprovedl).

Z obsahu spisu dále vyšlo najevo, že žalovaná, jak tvrdila žalobkyně, na svých webových stránkách veřejně informovala o lhůtách pro uplatnění práva, leč její informace nebyla úplná, neboť citovala znění ustanovení § 626 a § 629 odst. 1 o. z., aniž by zmínila související ustanovení § 635 odst. 2 o. z., byť se veřejně hlásí k odbornému výkonu pojištění a dává najevo veřejnosti, zejména pak svým klientům a potažmo poškozeným, že je schopna jednat se znalostí a pečlivostí, která je s tím spojena. Informuje-li veřejně o lhůtách pro uplatnění práva, pak by její informace měla být správná a úplná. V opačném případě lze důvodně přisvědčit tvrzení žalobkyně, že v ní vzbudila důvěru, že je stále dostatek času, neboť po celou dobu vyřizování pojistné události vystupovala tak, jako by promlčecí doba byla čtyřletá. Koneckonců ještě v dopise ze dne 11. 1. 2019 žalobkyni sdělila, že je ochotna přehodnotit svůj odmítavý závěr, jestliže žalobkyně doloží nové skutečnosti.

Okolnosti pozdního uplatnění práva nevycházejí toliko ze sféry žalobkyně, protože na podkladě shora popsaných skutečností vyšlo najevo, že žalovaná na nich nese valný podíl. Odvolací soud připomíná, že potvrdila-li žalovaná, že s ní ve věci uplatněného nároku žalobkyně před zahájením soudního řízení rozsáhle komunikovala, pak nelze žalobkyni důvodně vytýkat, že by nectila zásadu „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patří bdělým“ či jinak „každý si má střežit svá práva“). Na podkladě zjištěných skutečností odvolací soud shledal, že žalobkyně ve věci tvrzeného nároku jednala přiměřeně obezřetně.

18. Odvolací soud uzavřel, že v projednávané věci je důvod námitce promlčení odeprít právní účinky s odkazem na rozpor vznesené námitky se základní zásadou vyjádřenou v § 8 o. z.

19. Odvolací soud odvoláním napadené rozhodnutí soudu prvního stupně ve výroku o věci samé a ve výroku o nákladech řízení podle ust. § 219a odst. 2 o. s. ř. zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.
20. Na soudu prvního stupně nyní bude, aby po přípravě jednání věc projednal a rozhodl.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí odvolacího soudu **není** dovolání přípustné.

Praha 20. listopadu 2020

JUDr. Věra Sýkorová v. r.
předsedkyně senátu